

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Az alföldi munkásmozgalmak.

Az alföldi munkásmozgalmakat sokan egy természetűnek tartják, összetévesztik korunk egy társadalmi betegségével, — a szocializmussal. Annyiban nagy közöttük kétségkívül az analógia, hogy mindkettőnek oka az u. m. negyedik rendnek anyagi helyzetével való elégedetlen volta. De míg az utóbbiban kevés az igaz ok az elégedetlenségre, sok a méltánytalan követelés; addig az előbbi a jelenlegi alföldi nemzetgazdasági viszonyok tarthatatlanságában, vagyis azon körülményben leli magyarázatát, hogy a földmunkás nép nem képes annyit keresni, amennyi maga és családja fenntartására szükséges; s épen azért eltekintve néhány beteges fantáziájú bujtogató tulhajtásaitól, többé kevésbé jogos alapon mozog.

Téves dolog azt hinni, hogy a magyar faj e lelke, a haza e lüktető szíve, az alföldi földmunkásnép azért elégedetlen, azért mozog, mert: előítélettel van a munkával szemben, nagyravágyó, inter-nacionálista érzelmektől van inficziálva, vagy mert benne a tulvilági életben való hit megrendült volna. — A mi népünk munka szerető, még mindig vallásos, jó hazafi s nincsenek nagy igényei. Aratás idején dolgozik reggel három órától este 10-ig. Él-hal a földért, melyet hazájának nevez; s nem lehet vele öt perczig beszélni hogy legalább egyszer ne említené az Isten nevét. Igényei az egyszerű táplálkozás, s ruházódásra szorítkoznak.

Tehát nem is ezek okai a jelenlegi elégedetlenségnek.

Az elégedetlenség oka a gazdasági általános válságtól eltekintve a gyár- és gépipar teremtette jelenlegi gazdasági rendszer. A különböző gépek: gőzekék, vető-, morzsoló-, cséplőgépek, fölősslegessé tették a nyers erőt, mivel egymaguk ezer és ezer lóerővel dolgoznak. Ennek folytán a munkaidő rövidebb lett, nagyobbodott a munkáskínálat, kisebbedett a kereslet. A munkabér aláhanyatlott; s főleg azokban

a városokban — H.-M.-Vásárhely, Oroszáza, Csaba stb. — hol ezer és ezer ember él földmunkából, a szerint, a mint a gépek jobban és jobban tért hódítottak, ezer és ezer család kezdett jobban jobban küzdeni az inséggel. — Sohasem felejttem el azt a jelenetet, a melynek a munkásmozgalmak főszékében H.-M.-Vásárhelyen voltam szemtanuja. — Az őszivásárra egy kisebbszerű fűrészgép is érkezett, a favágóknak egész bucsujárása indult meg nyomban szemléletére. Feltűnt nekem, hogy egy-két favágó mindig a gép mellett maradt. Jól is ment, a dolog, míg vevő nem ajánlkozott. De a vételár kifizetésekor a favágókból is kitört a keserűség. Gyilkosukat látták a fűrészgépben, a mely a végből lett kitalálva, hogy »a gazdagok a szegény ember rovására még jobban meggazdagodjanak, s a mely megfosztja őket eddig becsületes munka árán kiérdemelt kenyerüktől.«

A mai gazdasági rendszer oka annak, hogy a földmunkás nem képes annyit keresni, a mennyi maga és családja élélére szükséges. Régente hetedén és nyolczadán takartak, azaz a gazda minden 7-ik mérő gabonája után a munkásnak járt egy, és így minden munkásember 4—5 hét alatt tíz, tizenöt köböl buza részt kapott. Ma a cséplés feleslegessé teszi a munkást. Pedig a 3—4 fertályos gazdaember már csépettel! Munkaerőre egyedül a takarásnál van szükség, hol csak minden 14-ik kéve lesz az aratóké. A takarás néhány hét alatt készen van, s így egy-egy munkás átlag alig keres egész nyáron 2—3 mázsa gabonát.

A munkás kínálat növekedését és a munkás kereslet csökkenését a munkaidő változása szerint iparkodik azután mindkét fél, úgy a munkaadó, mint a munkás a maga hasznára kizsákmányolni. A múlt héten Biharmegye egyik főuri birtokán fültanuja voltam a dolognak, mikor 150 munkás estve 9 órakor bejelentette másnapra a sztrájkot, felmondta a cséplőgép körüli munkát, ha a heti 2 frt fizetés

emelést meg nem adja nekik. S a tisztartó, daczára annak, hogy már másfél hónap óta tartja a munkásokat, kénytelen volt azt a fizetést megadni nekik, a melyet a szomszéd földbirtokos ad azoknak, kiket csak egy hete, tehát a legégetőbb munkaidőben szegődtetett szolgálatába.

Viszont a munkaadó sem késik a munkás szorult helyzetét a maga előnyére kihasználni. Tudok rá esetet, hogy a télen 10 kr napszámot fizettek a telek hordásért, de 8 krért is kaphatott volna az illető ingatlan tulajdonosa annyi munkást, a mennyi kellett neki.

A gyár és gépipar által munkátlan-ságra kárhozott nagy földmunkástömeg, a csekély munkabér, a munkaidő rövid tartama, a munkás szorult helyzetének a munkaadó által való kizsákmányolása, — ezek okai az alföldi munkásmozgalmaknak.

A ki ezeket a körülményeket ismeri, az nem fogja csodálkozva kérdeni, hogyan lehet nyomor és elégedetlenség a magyar Kánaánban?!

Az emberiség legelső rétege, az u. n. negyedik rend tudatára ébredt ma már annak, hogy ő is ember, Isten képmása, s az anyagiak urával egyjogu lény.

A baj, az elégedetlenség kóros tüneteinek egyetlen panaczeája a munkabér törvényhozás útján való szabályozása. Ez egyrészt lehetlenné teszi a munkások szorult helyzetének kizsákmányolását a munkaadók részéről, másrészt kezébe adja a föld népének a munka utáni megélhetés becsületes, biztos feltételeit, elejét veszi tengernyi keserűségnek, mely ma sok rosszlelkű bujtogató jövedelmező üzelmének oly jó talaja. Nem fogja ez sem megszüntetni a szegénységet, mert a gazdagság és szegénység közti válaszfalt lerontani nem lehet, a míg a világ áll; de biztosítani fogja a munkásosztálynak maga és családja számára a »mindennapit«, a melyhez mint embernek, hajnaltól nap-estig tartó munkája árán tagadhatlanul joga is van.

Ezt a törvényt hozza létre mielőbb a magas kormány. Inkább a magyar nemzet érdeke ez, mint a külföldön magát már lejárt, százezrekbe kerülő deczemberi törvényekkel való kísérletezés.

Ha pedig a kormány nem érez magában arra képességet, — álljon felre az utból!

P—l.

Ujabb peer-schub.

Laptársunk a »Nemzeti Ujság« a tegnapi számunkban a »Vaterland« hire után említett újabb peer-schub kérdést a következőleg kommentálja:

A főrendiház tagjainak száma ismét meg fog szaporodni. Megbízható forrásból azt jelentik, hogy legközelebb egy egész csoport gróf és báró nevezeték ki abból a célból, hogy a még függőben levő egyházpolitikai törvényjavaslatok változatlan elfogadása minden eshetőség ellen biztosítva legyen. Az előterjesztést a minisztertanács legutóbbi ülésén tárgyalta s kormánypárti körökben azt beszéltek, hogy a miniszterelnök biztosra veszi, hogy előterjesztése megnyeri a legmagasabb jóváhagyást. A mint mi halljuk, a minisztertanácsban felmerült az előterjesztéssel kapcsolatban az az óhaj, hogy abban a királyi kéziratban, melyben a rangadományozások közölve lesznek, egyuttal felemeltessék az is, hogy a királyi elhatározás az illetők érdemeire való tekintettel történt. A felterjesztés ily értelemben ment fel Bécsbe, de a miniszterium körében azt hiszik, hogy a jóváhagyás ismét ennek kihagyásával fog megadatni. Az alkotmányos kormányzat e kinevezések és tömeges rangadományozások világában kétségtelenül érdekes jelleget kezd nálunk öltetni. A képviselőválasztásoknál a nyitrai recept szerint erőszakkal hamisítják meg a választók akaratát; a főrendiház többségét pedig új mágnások kinevezése által mesterségesen alakítják át kisebbséggé. Ez az ut lehetetlen, hogy máshová vezessen, mint a parlament tekintélyének teljes elzúllásához s az alkotmány legfőbb garanciáinak megdöntéséhez. Ily manőverekkel a magyar parlamentet úgy meglehet

rontani, hogy az készségesen meg fogja szavazni akár az Ausztriával való birodalmi egygyőlvadást.

Prolog a nemzetiségek szövetségéhez.

Lapunk tegnapi számában reprodukáltuk, hogy az augusztus 10-ére tervezett nemzetiségi kongresszusnak legfőbb törekvése az lesz, hogy a nemzetiségi szövetségét létesítse.

Ennek a törekvésnek igen furcsa prologja és illusztrációja a szerbek részéről a románok ellen történt következő kifakadás.

Tudniillik a zimonyi »Novo Vreme« a nemzetiségi szövetség és barátkozás e napján igen érdekes cikket közöl, mely a legnagyobb mértékben megérdemli, hogy tudomást vegyen róla a magyar közvélemény is. A zimonyi szerb hírlap igen éles támadást intéz a románok ellen, a kik mindenütt, a hol csak tehetik vesztére törnek a szerbeknek. Ez különösen oly községekben látható, hol szerbek és románok vegyesen laknak. A románok a szerbek kárára akarnak gazdagodni és érvényesülni s e miatt a szerbek ellenségének tekintetők. Ideje, hogy arcukról az álcát lerántjuk. Az a körülmény, hogy a román nemzetiségű Gavrilla szerkesztője lehetett a Zasztavanak a szerb nemzetre nagy veszedelmet rejt magában. De már a népek is felnyílik szeme s azt mondja »Nem kell nekünk az oláh »Zasztava«! Adjátok vissza a régi szerb »Zasztavat«! Gavrillában biznunk nem lehet, hiszen ő is oláh. Oláhokban pedig ki bizhatik. Bennök őszinte szövetséget és barátot keresni legalább is könnyelmű dolog. Óvakodjunk azon álarozos barátoktól, kik titokban a legnagyobb ellenségeink!

Az anyakönyvi felügyelők oktatása.

Az anyakönyvi felügyelők szeptember hó elsején foglalják el állásaikat s ezen naptól kezdve folyósította a belügyminiszter illetményeiket is. Az összes anyakönyvi felügyelők augusztus 21-től 25-ig terjedő »gyakorlati tanfolyamra« vannak beidézve a belügyminiszteriumba s e négy napos kurzus alatt oktatják ki őket az anyakönyvvezetés rejtelmeire, míg ugyancsak szeptember hó folyamán ők tanítják meg a polgári anyakönyvvezésre az anyakönyvvezetőket. A dolog tehát — a mint látjuk — elég gyorsan megy.

Az 1894. évi állami zárszámadás.

Mint a »M. É.« jelenti, az állami számvevőszéknél hetek óta serényen folynak a zárszámadási munkálatok. A miniszteriumok már mind átküldöt-

ték az 1894. évi pénzügykezelési kimutatásokat, melyek alapján az állami zárszámadás elkészül. Körülbelül ötödfélszáz azoknak a kezelési ágaknak a száma, melyekről külön zárszámadást készítenek. Ezekből a részletes zárszámadásokból már sok elkészült, a többi előreláthatólag augusztus hó elején fogják befejezni, úgy, hogy az egész zárszámadás az állami számvevőszéknek arra vonatkozó jelentésével együtt augusztus hó végével teljesen elkészül és az országgyűlésnek bemutatható lesz.

Egy darabka tükör.

Mindhiába hirdeti magáról a »Politikai Hetiszemle«, hogy ez az idő szerint létező lapok közül a legkomolyabb s legtárgyilagosabb, komolynak ugyan, meg kell vallani, sokkal komolyabb, mint több más társa, de tárgyilagosságnak — bizony tulságosan — liberális, — s minden számában a legnagyobb buzgalommal a divatos, uralkodó liberális malmára hajtja a vizet.

Ilyen körülmények között azután annál érdekesebb s egyszerűsége fölötté jellemző dolog, hogy egyszer-másszor — meglehet, a tárgyilagosság látszatának megóvása céljából, vagy más okból — különben nagy mértékben ádélgetett liberálisnak — egy darabka tükört tart a szeméi elé!

Legutóbb a többi között a »protekezióról« vezércikkkezett. Kitűnő cikk, tagadhatatlanul.

Először is általánosságban kifejti, hogy az emberiség kormányzására kieszt politikai rendszerek mindegyike magában hordotta a megsemmisülés esiráját, igazolván azt a világteremtése óta folyton bebizonyuló igazságot, hogy minden emberi alkotást a halál, a megsemmisülés árnyéka kíséri.

Az eszmény, az ideál, mely után futkosunk, életünket is kockáztatva, hogy azt elérhessük, azonnal eltűnik előlünk, ráhelyt megközelítjük, s kezünkben nem marad egyéb, mint a való élet durvasága.

Közel létezer éve hirdetik a legfőbb politikai erkölést, hogy saját javunkat mások kárával keresnünk nem szabad, s ime a 19-ik század végén az emberi társaságban a legjótányosabb legitimáció a pénz, melynek forrása után senkisémet kutat. S a bankó minél

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A szedőgyerek.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Irtta: Rostkowitz Arthur.

Mintha még most is magam előtt látnám a szegény fiu sápadt arcát, mélabus kék szemét, pedig ő már nem jön többé kéziratot kérni. Boldog álmát alussza a szomorú füzek alatt, melyek a szomszéd sirokról hajlanak át az övére.

Ilyen szép tavaszi nap volt éppen, mint most, mikor az utolsó utra kísértük a szerelmében csalódott, tisenhat éves fiut.

Pedig talán nem is csalódott szegény, s igaz, amit az öreg tiszteletes ur mondott a koporsójánál.

— — — Ártatlan lelkébe beszívargott a gőzölgő ólom mérges lehellete, s idő előtt elfonnyasztotta rózsáit; letörölte onnan az ártatlanság üde mosolyát. A halálos betegség búskomorra, életuntá tette az alig tizenhat esztendő gyermekét, megtörte testét, megölte lelkét. S eljött a lágy tavaszi fuvalom és a sirba döntötte. — — —

Oh! hogy sirt az édes anyja, mikor ezt hallotta!

Pedig talán nem is az ólom gőze ölte meg a szegény szedőgyereket? . . .

Vidéki laphoz szerződtem a fővárosból, mert meguntam azt a nyüzsgő, zibongó életet

s vágyódtam a vidéki városka csendessége, üde levegője után.

A Pista gyerekkel itt ismerkedtem meg; az igaz, hogy érdekes, egy fiu volt. Hosszú, halovány arcáról nem a lélekölő munka durva kifejezése, hanem egy türelmes angyal vonásai világlottak felém. Keveset beszélt, s ha néha tréfázott, abban is volt valami abból a szomorú melanchóliából, mi inkább a sirásra, mint a kacagásra ösztönzött.

Megszerettem ezt a komoly képű, tizenöt éves öreget, ki éjjel-nappal a nyomda nehéz, ólom levegőjét szívta s annyit szaládgált néhány rongyos forintért.

Elviselt ruháinkat neki adtuk, s ő olyan hálás tudott lenni ezért. Kifejezésteljes szeméi úgy csillogtak, mintha könnyeseppék uszáltak volna rajta.

Megkísértem néha szóba eredni vele, de amint hozzátartozói sorsáról kérdezősködtem, elfordult, s a kabátja ujjával végigdörzsölve szeméit alig hallhatóan mondta:

— Kéziratot kérek!

Bár arcáról kétségbeesztő nyomor rítt le, még sem panaszkodott soha.

Az én munkám esti nyolcz óráig tartott; a később érkező tudósításokat a segédszerkesztő gyurta át, ki a késő, éjjeli órákban a »Szelid czirmoshoz« czimzett kávéházban tartózkodott, hol egy harmadrangu orfeumtársaság ütötte fel sátorfáját.

Ide hordotta utána a Pista gyerek az éjjel után érkezett tudósításokat.

En is eljárógattam ide néha-néha bár nem

jól éreztem magam ebben a társaságban. Ott voltam a megayító előadások is.

Az orfeum csillaga éppen a — das macht die Liebe — kezdetű bécsi nótát énekelte, mikor a Pista gyerek jött. Adta az országgyűlésről szóló expresszt, s azután csillogó szemekkel bámult arra a szép kisasszonyra, ki nek sebb volt a lábszára mint a hangja, s olyan kecsesen tudta összefüggésbe hozni a gesztikulációt az énekszöveggel, hogy a szöveget akkor meg lehetett volna érteni, ha nem kísérte volna énekével.

A gyerek arca kipirult, szeméit megkápáztatta a fény, tizenöt éves szívét megdobogtatta valami, fura érzélem, mely édes, melancholikus melegséggel járta át egész valóját. Csillogó szeméi odatapadtak a kaczer, szöke teremtésre, ki frivol játékot ütött a néző férfitársaság borközi tagjaival.

Mikor elhangzott az utolsó, kétes értelmű couplé is, az éj csillaga pelyhes bundácskájába burkolva félig ruházott tagjait, leszállott a pódiumról tányérral kezében.

Mikor a mi asztalunkhoz jött, feltűnt neki a csinos nyomdászfiu.

— Ejnye beh! szép fiu; hogy hívják?

A szegény Pista gyerek hirteleni zavarában lesütötte szeméit, s nem mert felelni, vagy talán nevéit is elfelejtette?

A leány arca elkomorodott, mintha valami régi emlék jutott volna eszébe . . .

Tenyerebe fogta a fiu arcát és megéskolta.

— Bravó, bravó! — kiáltották a többi

nagyobb, annál nagyobb bünt tud betakarni, s minél több, annál többet.

Továbbá különösen azt fejtegeti, hogy a jogbölcsésék már már azt hitték, hogy ime lánczra tudták verni ezt a sátánt, mely az emberekben lakozik. A jogrendszerek és jogszabályok vasgyűrűivel vették körül az emberi cselekvés szabadságát, melynek aztán csak ebben a megszentelt körben volt szabad érvényesülni.

Már diadalmasan lobogtatták a győzelmi lobogót, s az egész világ lelkesedett érte, eltelvén a nagy eszmével: jogállam.

Igaz ugyan, hogy a perrendszertüleg bebizonnyitható bűncselekmények és igazságtalanságok megtorlása tekintetében megvédelmez bennünket a jogállam.

De tovább már nem ér el a keze. Pedig a jogtalanságok nagy része azokon az eseteken kívül esik, melyekről a törvénykezési statisztikának tudomása van.

Ennyi igazságot ad a jogállam, melynek megvalósításáért anynyira lelkesedünk. Védelmezi a bebizonnyitható érdeket, de az emberi önzés ezer fufangjával szemben; mely a leggondosabban kidolgozott jogszabályon is kibúvót tud találni, biztosítékot nyújtani kénytelen. Ime ott van a bíróság érvényesülésének mindennél is hatalmasabb tényezője: a protekció.

E mellett jogtalanul megszerezhető minden, a mit csak a földi lét nyújthat: jólét, hatalom, tekintély, sőt még a közbizalom is.

S a protekció éppen a közbizalom alapjait támadja meg, mert az tulajdonképpen közhatalommal való visszaélés, s a közjavakban való hűtlen sáfárkodás.

Politikai vonatkozásaiban pedig a protekció a közszabadság biztosítékai ellen intézett merénylet, mely az alkotmányos szabadság megrendítésére vezethet. A protekció éppen a népképviselési rendszernek egyik nagy betegsége, mely — félő, — hogy lassan lassan, észrevétlenül, esőndes szélként kiöli a kiváltságos néposztályokra épített rendi alkotmány helyébe lépett, s a népképviselési alapon szervezett pártpolitikai kormányrendszer éltető gyökereit.

asztaloktól hozzánk, míg az új esillaga továbblent — tányérozni.

— Pista, itt a kézirat.

Gépies mozdulattal kapott utána és elszaladt.

E naptól kezdve a Pista gyerek szedése tele volt hibákkal, mintha csak megbabonázták volna; nem győzték szidni.

De akkor igazán boldog volt, mikor az expresszeket hozta a »Széldi czirnos«-hoz, hiszen itt látta őt.

Ámde az ő boldogsága sem tartott sokáig mivel az orfeum társaság néhány heti szereplés után felszedte sátorfáját.

Ekkor kezdődött a Pista gyerek tragédiája. Arcza sápadtabb lett, szemei mélyebbre húzódtak szemgödreiben, s órák hosszat elbámult a semmiségbe, mintha egy távoli fénypontot keresett volna s azután minden átmenet nélkül ráborult a szedőszekrényre és sirt, sirt keservesen.

Ugy száradt el lassan, mint a fiatal gyümölcs a nap perzselő sugaraitól.

Kiméletesen bántak vele mindnyájan, de én egyszer mégis faggatni kezdtem.

— Mi bajod van Pista? Beteg vagy talán?

Szomoruan rázta meg fejét, s a földre nézett. Forró könnyüi odahullottak a csipőjére.

— Szerelmes vagy? — kérdeztem újra.

Iljedten tekintett rám, s összerázkódott; de nem felelt.

Egy tavaszi napon a belső láz leszedte

Ime kudarcot vallott a demokrácia fenéséges eszméje is, mert nem tudta megakadályozni, hogy a kiváltságok, a szászok feletti előjogok, többé újra fel ne éledjenek. Csupán a forma változott, a lényeg megmaradt, sokkal súlyosbitva.

A privilégium és a rendi kiváltság helyébe lépett az egyeseknek nyújtott protekció. A kiváltságos osztályok előnyeiket hatalmukba kerítették a politikai vállalkozók, melyek már veszedelmes szövetséget képeznek.

S ez a politikai szövetség a legveszedelmesebb hatalom, amely eddig csak képződhetett az emberi társadalomban.

A rendi kiváltságnak legalább meg volt az erkölcsi tartalma, alapja mindig az volt a mi a közjó érdekében érvényesült, s nem is volt egyoldalú előny, hanem súlyos kötelezettségekkel járt.

S a most keletkezett érdemtelen protekció útján elért állami és társadalmi előnyök alapja a közérdek rovására való rut visszaélés, s ezek az előnyök semmiféle erkölcsi kötelezettséggel sem járnak.

S a protekciónak meg van a közérkölese az a romboló hatása, hogy az igazi érdem elől ragadja el az elismerést, s a közérdek iránti nemes ösztönt elfojtja, s az önfeláldozás helyett a haszonleséshez vezet! — —

Valóban megszívlelésre méltó bölcs mondasok ezek. Mind elfogadjuk és aláírjuk.

De a legérdekesebb az, hogy a fennebbi cikkben — jelenlegi közállapotainkra vonatkozólag — szóról-szóra ez áll:

„A protekció nálunk már teljesen behálózta az állami és társadalmi életet és a legnagyobb betegséget képezi közéletünknek. Sajátságos, hogy éppen azok a protekció leg-hatalmasabb tényezői, kik folyton a közszabadságot hirdetik ajkaikon és mindent a közérdek nevében cselekszenek, rítul visszaélvén a bizalommal, melyet egyes állásaikban élveznek a közélet terén.“

Persze ezt is aláírjuk. — Ime az a — darabka — tükör! — —

Még megjegyezzük, hogy a kérdésben forgó cikk megírása és közzététele azon alkalomból

lábáról a gyereket, s nem jöhetett a nyomdába, mert beteg volt, nagyon beteg. Vézna testét a forráság egészen kiszáritotta, s lázalmában egy nevet susogott szüntelen, annak az orfeum énekesnőnek a nevé.

Harmadnapra el is temettük a szegényt.

Félálomban vagyok; magam elé képzelem a szerencsétlen szedő gyerek vézna alakját, s mintha egy dalt hallanék csendülni a csendes éjszakában, melyet valahol még most is énekel az a szép énekesnő, kit olyan nagyon szeretett a kis fiu. — —

— Das macht, die Liebe! — —

Apróság.

Lakodalom után: »Nos kedves vóm uram remélem, nem fog többet ostobaságokat elkövetni?«

»Komolyan biztosíthatom kedves anyósom, hogy ez volt életemben az utolsó.«

Nem is hinné, mily keveset esznek leányaim, — mondá egy lókereskedőhöz a delnő. »Alkalmasint ők is úgy gondolkoznak mint én, — mondá emez, — hogy t. i. puczolás féletetés.«

A vén tolvaj monologja: Sem a törvényszéki urak, sem a börtönőr, sem a csendőrök kedvére nem tehetek semmit. Ha betörök — baj; ha kitörök — az is baj.

történt, midőn Perczel Dezső belügyminiszter kijelentést tett, hogy „nála nincs protekció.“

S a cikk írója éppen azon csodálkozik, hogy a miniszter ezen kijelentése „minden erősebb nyom nélkül repült át a közvéleményen.“

Hát bizony ezen egy cseppet sem lehet csodálkozni, mert a közvélemény a dicsőségesen (?) uralkodó (!) liberáliszmus korában megszokhatta;

hogy a liberális miniszterek igen sokat kijelentenek — szóval,

a mit azután soha sem bizonyítanak be — tettel! —

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 31.

A »Magyar Állam« foglalkozván az életbenléti bizonyítványokra vonatkozó kormányrendeletekkel, követeli, hogy a katolikus alapok nyugdíjasai ne az állammal, hanem a pap-sággal igazoltassák életbenléteket.

A »Hazánk« a kormányt támadja meg, hogy az ujonnan kinevezendő főrendekkel és a képviselői választó lista meghamisításával akarja áterőszakolni a hátralévő egyházpolitikai javaslatokat s hamisítja meg következetesen a korszellemet.

A »Magyarország« Bánffy új mágnásairól ír cikket. Konstatálja, hogy az újabb pairshub nem alkotmányos tény, hanem csak pillanatnyi segédeszköze a kormánypolitikának. Ez az eszköz bűnös s nem szentesíthető még a cél által sem.

A »Magyar Hirlap« sarkasztikus hangon a miniszterelnöki sajtóirodát ostorozza, melyet nagyon feleslegesnek tart s ajánlja, hogy szüntessék be, és azt a pénzt, mibe ez intézmény kerül, fordítsák inkább a hülyék intézetének felségítésére.

A »Budapesti Hirlap« az angol és francia választások eredményével foglalkozik s mindkettővel meg van elégedve ott a szociális sok bukása és itt a konzervatívok győzelme miatt.

A »Nemzeti Ujság« arról ír, hogy az oroszok Afrikában háborúra kényszerítik az olaszokat Abesszinia ellen, hogy annál szabadabban garázdálkodhassanak Európában. Vagyis Oroszország világháborúra készül.

A »Pesti Napló« Bánffynak bécsi utjáról ír, melynek célja az egyházpolitikai reformok befejezése a pairshub által és a koronának a milleniumon való közvetlen részvételére irányuló meghívás.

A »Pesti Hirlap« beleunva a néppárt elleni harcba arról ír, hogy miért keresik fel még ma is inkább a külföldi fürdőket a magyarok és negligálják a honi gyógyhelyeket? Az okot abban találja fel, hogy fürdőink még nagyon arisztokratikusak, mert ott nem azt nézik, kinek mennyi a pénze, hanem hogy milyen társadalmi állása van.

A »Nemzet« a belga klerikálisok és liberálisok küzdelméről ír, mely szerinte csak a szocialistáknak fog hasznot hajtani.

Az »Egyetértés« vezércikkre alkalmas téma hiányában előveszi régi kedvenc tárgyát és a néppártot támadja szokott módorában.

Néhány szó a nagyváradi tervekhez.

Azt hiszem nem messze járok a valótól, ha azt mondom, hogy aligha találhatnánk párját a nagyváradi polgárságnak, mely a város díszére, emelésére és szépítésére, szükség esetén a kabátját is képes volna feláldozni.

Ezen feltevésemet igazolni látszik azon meleg érdeklődés, mely minden egyes közérdekű épület emelésének terve is már ébreszt ugyszólván az egész intelligens polgárságnál s egy időre mintegy feledni látszik azt, hogy bizony mindezekhez pénzre és pedig temérdek pénzre volna szükség, a miből pedig a mi városuunknak nagyon is keveset szabott ki a gondviselés.

A szép tervck közül egyike volna a legelfogadhatóbbnak az, ha a Sas fogadó helyén lenne a új városháza építve. Erre ha már át megyünk a Körösön, szebb, alkalmasabb és a városhoz illőbb helyet. — mely a város tulajdonát képezi — nem is találhatnánk, azonban itt is elibénk áll az a mindenütt alkalmatlankodó de.

Azt hiszem ezen hely ellen alig lehetne szava egyetlen polgárnak is, azonban ezen terv kivételénél előtolakodik azon kérdés, hogy ha a Sasfogadó elfoglaltatik városházának, a város elesik azon jövedelemtől, melyet a Sasfogadó és épületeiért évenként nyert és ráadásul, hogy ezen épület városháza lehessen, még száz-százötvenezer frtot is kellene fizetni, pedig ez idők szerint a város oda van utalva, hogy bevételét igyekezzék emelni a nélkül, hogy a polgárság vállaira nagyobb terhet róna.

Egy módot látok csupán, mely a sok szép terv kivételéhez vezetne a nélkül, hogy a polgárság megterhelhetnék, s ezen egy mód a békétérés és higgadt, helyes számítás.

A legnagyobb örömmel elfogadható Sas fogadó átalakítása vagy építése városházzá, de azt megelőzőleg fejeznék be a mit már félig megtettünk a vízvezetékhez elkerülhetlen csatornázást, járdák és utak teljes berendezését, hogy a leghumánusabb közérdekű intézmény, a város egészségügye, nyerne befejezést, erre különben is alapul szolgált a kövezetvám és utadó.

Ezek után szigorú gazdálkodással hasson oda a város, hogy lassanként a polgárok helyzetét könnyítse meg, a közköltő fokozatos leszállításával és végre annak teljes megszüntetésével.

Mindezek után pedig arra törekedjék a város, hogy minden talpalatnyi helyét, mely tulajdonát képezi, tegye lehetőleg jövedelmezővé, hogy így a város jövedelmét emelje s ha végre oda fejlődött a város jövedelme, hogy a Sas fogadó évi jövedelmével s elvesztése után a polgárok megterhelhetése nélkül a Sas fogadóból vagy helyén, diszes városházat emelhet, azt hiszem ezen terv ellen a legnagyobb elfogultság sem tehet kifogást.

Addig legyünk megelégedve a mai egyszerűségünkkel s törekedjünk egész ódaadással a fentebbiek megvalósításán.

Hasonlóképpen a színház alapot igyekezzünk addig is minden kedvező alkalommal emelni s ha meg lesz az építéshez szükséges tőke s a város kedvező anyagi helyzetbe jön s a polgárságot nem terheli a városi közköltő — akkor azt hiszem a nélkül, hogy a színházat szubvencionálni kellene a városnak — a különben is színházkedvelő polgárság meleg támogatásával, képes leend önmagát fenntartani; de mert mindig igaz marad azon közmondás, hogy csak teli gyomorral van kedvünk szórakozni és örülni. Sz.

NAPTÁR.

— Augusztus 1. —

Csütörtök, Róm. kath. Vasas sz. Péter. Prot. Vasas sz. Péter. Gör. kelet július 20. Illés prófeta. Izr. Ab. 11. Nap két 4 óra 25 p., nyug. 7 óra 14 p. Hold kelte 5 óra 11 p. nyug. reggel.

- Aug. 1. A városi közigazgatási bizottság ülése.
 „ 3. Mérnökök barátságos összejövetele Tenkén.
 „ 4. A »Hunyadi« gőzmalomipar részvénytársaság rendkívüli közgyűlése, d. e. 10 órakor.
 „ 5. A megyei közigazgatási bizottság ülése.
 „ 8. Városi közgyűlés.
 „ 20. Iparos ifjaknak kirándulása Dobrest és vidékére.
 „ 23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.
 Október 7. Katonai lövésár Nagy-Szalontán.
 „ 9. Katonai lövésár Nagyváradon.
 „ 12. Katonai lövésár Ér-Mihályfalván.

Jókai az agavéről.

(Azon bor-megissza olvasók számára akik különben nem érdeklődnek az agavé iránt.)

Most, hogy a rezidencia kertjében az agave javában virágzik, azt hiszük nem lesz érdektelen a multkori tudományos fejtegetés után átvenni Jókaitól a következő népszerű eleven leírást, amely az agavét más oldalról mutatja be.

»Van egy vastag hosszas levelű növény Dél-amerikában, melyet mi agavénak hívunk. Nálunk is láthatniuri kertekben eserepekbe téve. Ott úgy

terem az, mint a bogáncs. Nálunk ez nagyon sok időre virágzik, a mesemondák épen száz évre teszik idejét. Mikor egy-egy ilyen ritka példány valamely fűvészi gyűjteményben virágzásnak indul, annak állványt készítenek, mert bokréttája három ölesre megnő, annak kifejléséről bulletineket adnak s megszámlálják hány ezer virág keheiy termett rajta?

Délamerikában ez úgy terem, mint nálunk a répa s bár ott is évek kellenek kifejléséhez, de egyik a másik után nő, az agave-erdő folyton virágzik.

Ha egy ily óriás virágszár, mikor első heti növéseben van, felül élesen lemetszenek, az abból kitóduló nedv pint számra tölti meg a tömlőt s e nedvet használják az indusok arra a célra, mire mások a bort, sört, égett vizet. Mert az emberi nyugtalan ész minden éghajlat alatt kitalálta azt, hogy kell valami nedvnek lenni amibe a lelket belefotja s az ég magas adományát, a gondolatot eltemesse a földbe. Az ember mindenütt a földön rájött arra a tudatra, hogy milyen jó állatnak lenni, csak érezni, de nem gondolkozni. Épen erre jó az agavisz. Ize behizelgő kesernyés édes, fűszer-illatu és erősen szeszes. Ugy hinák nálunk hogy »itatja magát.« Hanem a mellett azon utóhatása van, hogy aki először issza, az mély, lethargicus álomba sülyed tőle, melyet főfájás, émelygés követ; ha ezen egyszerűesett, azontúl nem árt meg többet. Épen úgy tesz az ismeretlennek mint a dohány; aki először élvezi, elkábul tőle, aki megszokta, annak élvezet.

Igy ír Jókai »Milyenek a nők« című beszély gyűjteményében. Érdemes most az agaveval foglalkozni, mert ki tudja? mikor látunk megint egyet. Azért, azon forró óhajással, hogy bárcsak megvárna az a virág engem, hogy én is láthassam, még egyszer felhivom rá a t. közönség figyelmét jó Arany Jánossal szólván végezetre:

Egyszer volt vízőzön mióta a világ;
 Egyszer nyit száz évben az áló-virág.
 Egyszer, csak egyszer volt kutyavásár Budán
 Egyszer a hős dádék romlása Nagy-Idán.

Giulio Luncasproni.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő útlekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
 Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
 Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
 Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
 Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
 Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
 Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
 Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
 Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

* Üveg festmények az új Szent-Vincze intézeti kápolnában. Serényen halad előre a Nogáll-utcai Szent-Vincze intézeti impozáns kápolna építése.

Az építető Nogáll János püspök a napokban rendelte meg egyik legelőkelőbb müncheni üvegfestészeti intézetben a kápolna 9 ablakára illesztendő üvegfestményeket.

A kilencz. remek kivitelű ablakra a következő szentek képei jönnek: Szent József, Keresztelő Szent János, (Nogáll védszentje) Szent-Vincze, Saint Louis de Marillae, boldog Peyrboire Gábor, Mater dolorosa, a szeplőtelen fogantatás, Mária mennybemenetele, a föltár mögé jövő kép tárgya még nincs véglegesen eldöntve. Az üvegfestmények több mint 6000 koro-

nába kerülnek. Tervbe van véve ezenkívül, hogy a kápolna homlokzatán egy fülkében a keresztire feszített Jézus fehér márványszobrát helyezik el, melyet egyik előkelő hazai szobrászunk fog elkészíteni.

* A váci püspök az „Erzsébet árvaház-nak“. Schuster Constantin váci püspök a következő levelet intézte Br. Gerliczy Felixnéhoz, a nagyváradi »Erzsébet árvaház« elnöknőjéhez:

Méltóságos Grófnő!

Mélyen érezvén lelkemben azon kiszámíthatlan nagy erkölcsi és társadalmi előnyöket, melyeket egy jó vezetés alatt levő árvaház, minő a nagyváradi, az anyátlan és apátlan gyermekekre nézve biztosít.

Méltóságodnak folyó hó 12-én kelt nagybecsű megkeresésére a nagyváradi Erzsébet árvaház kibővítési költségeihez szívesen járulok a /- alatt hajlított ötven (50) frttal, kérve Méltóságodat, hogy e kevés segédelmet a szenvedő árvák javára kegyesen fogadni méltóztassék.

Egyébként fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, melylyel maradok

Vác, 1895. július hó 16-án.

Méltóságodnak alázatos szolgája:

Constantin,
 püspök.

* Wlassics köszönete. Említettük volt annak idején, hogy Biharvármegye törvényhatósági bizottsága a városunkban rendezett kerületi tornaverseny czéljaira kétszáz forintot szavazott meg s utalt ki a rendező bizottság kezeihez. — A vallás és közoktatásügyi miniszter a vármegyének ezen nemes tettét a következő levél kíséretében köszönte meg:

3527—895.

Biharvármegye törvényhatósági bizottságának.

Nagyvárad.

A törvényhatóságnak a nagyváradi kerületi tanuló ifjusági tornaverseny rendezése alkalmából tanúsított aldozatkésztségéért elismerő köszönetemet nyilvánítom.

Kelt Budapest, 1895. július 24.

Wlassics, s. k.
 miniszter.

* A pápa nyaralása. XIII. LEO pápa nyaralásáról a következő hírek érkeznek Rómából. Napközben az agg pápa a Leonina nevű toronyban időzik, amely IV. Leo pápa korában épült. Ebben egy kerek, nagy csarnok van, amelynek ötödfél méter vastag falait a meleg nem igen hatja át. Két ablakon elég levegő jön be és egy harmadik, most befalazott ablak mélyedésében nyugágy áll, melyen ő Szentsége pihenni szokott. A pápa itt oly jól érezte magát az elmúlt években, hogy a nyár tartamára a tornyot állandó lakásul akarta választani. Vespignani építész meg is bizta egy külön pavillon felépítésével és ez a pavillon el is készült már, de falai oly nedvesek még, hogy ez idén bajos lesz beköltözni.

* A király Kolozsvárott. Ő felségének fogadtatására nagyban készülnek Kolozsvárott. A városi bizottsági tagokból álló magánértekezlet — mint nekünk táviratozzák — a polgármester elnöklete alatt elhatározta, hogy a király érkezése alkalmából a bevonulás útját árbozokkal, lobogókkal és diadalkapuvall díszítik fel. A részletek kidolgozására bizottságot küldöttek ki. Ebben a tárgyban még e hóban rendkívüli közgyűlést tartanak, melyben hivatalosan meghozzák a határozatokat.

* Gróf Haller czimere a vármegyén. Gróf Battyáni József tegnap érkezett levelében tudatta Szunyogh Péter alispánnal, hogy néhai Gróf Haller Sándor, Biharvármegye volt főispánja családi czimerét a levéltárban leendő elhelyezése végett megküldötte.

* **A biboros havi kegyadománya.** Dr. Schlauch Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya 300 frt. augusztus 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Grunwald Henrikné, alelnök.

* **Harangszentelés.** A helybeli irgalmasrendiek templomuk számára egy negyedfél mázsás harangot Rosenthal és Ehrlich nagyváradi harangöntővel újból öntették. A szép harangot, tegnap délután 4 órakor szentelte föl Ker. sz. János tiszteletére dr. Nogáll János fölsz. püspök, püspöki helynök nagy segédlettel az irgalmasok templomában. Az új harangot még tegnap délután fölhuzták a toronyba szükkörű, de kedélyes társaság jelenlétében, melynek felirata a régivel azonos egyik oldalán ez áll: „*Patronus St. Joannes Baptista*”; másik oldalán pedig ez: „*Benefactor R. F. Liberatus Blümmel Magnovradinidie 15 augusti 1879.*”

* **Érmellék vizeinek lecsapolása.** Az Alsó-Nyirvidéki Vizlecsapoló Társaság kérvényt adott be a földmívelési miniszteriumhoz, hogy a vizlecsapoló munkálatok engedélyezésére indítsák meg a törvényes eljárást. A miniszter a döntést Rásó Gyula hajdumegyei alispánra bízta. A tervezett csatornázó munkálatok a Kék-Kálló vízvidék felső részének bajait volnának hivatva orvosolni, még pedig úgy, hogy a területek belvizeit alkalmas csatornákkal levezetnék a *Berettyó-Körösi Vizszabályozó és Ármentesítő-Társaság Kék-Kálló főcsatornájába.* Ily terület *Biharmegyében, Álmosdon, Bagamérban, Érkenézen, Érsemjénen, Bagozon, Pályin, Kakadon, Nagy-Létán, M.-Pályin, Ujlétán és Vértés* községben vannak. A társulat hatásköre összesen 21.891 katasztrális holdra terjed ki. A budapesti VI. kerületi kulturmérség a tervezetek ellen észrevételt nem tett és a terveket általánosságban augusztus 30-án veszik tárgyalásba.

* **Az árvaház átvétele.** A Nagyvárad városi árvaház átvétele tegnap d. e. 10 órakor történt meg. Az átvevő jelen voltak; *Rácz Mihály* h. polgármester, *Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Knapp Ferencz, Rimánóczy és Gutman* építészek, továbbá *Grám, Dus László Busch* Dávid és *Markus János* városi tisztviselők. *Busch* Dávid, valamint a kiküldött szakértők az árvaházat a szerződésben kikötött pontoknak teljesen megfelelően épültnek találták s így az átvétel ellen semmi akadály nem fordult fenn. Tehát van árvaházunk is. Szinte hihetetlennek tartjuk, hogy e régen vajudott eszme is megszületett, még pedig egészségesen.

* **Eltűnt oldalszalonna.** Varga Pál gyönyörű oldalszalonnát küldött el egy jó kedvű talyigással megmázsáltatni s hogy a szalonna ment legyen a portól, gyékénybe csavarva tették fel a talyigára. A talyigás felül a lovára, baktat, hajtat uton-utfélen át. Nagyokat döczen a talyiga, de ő mivel sem törődik s mikor a mázsáló hivatal elé ér, akkor veszi észre, hogy a gyékényből eltűnt a szalonna; valahol a döcözgős uton elvesztette. Nagyokat sópáncodlik, visszamegy, keresi a szalonnát, melyet még a porban is megismert egy vidéki atyafi, aki fél is vette szekerére. Azoknak, akik látták, el is mondta, hogy ő ejtette el s így szegény talyigásnak nem maradt más hátra, mint futni a rendőrségre, hogy kerítse meg a vidéki atyafit. A rendőrség most keresi a vidéki embert, ki a szalonnát elvitte.

* **A nagyváradi csatornázás ügye.** A csatornázás ügye ismét előbbre haladt egy lépéssel; ugyanis a tanács, a Walsler Ferencz főle czéggel az előmunkálatokra megkötött szer-

ződést a közgyűlés elé terjeszti elfogadás s jóváhagyás céljából a miniszterhez leendő felterjesztés végett.

* **Nemzetközi postabélyegek.** A francia kereskedelmi miniszter nevezetes ujtást akar életbe léptetni. Azt akarja javasolni az európai kormányoknak, hogy nemzetközi postabélyegeket használjanak. E bélyegekkel kisebb összegeket is lehetne küldeni bárhová. Az új bélyegeknél értéke 25 centim volna, a melyet mindenhol érvényesíteni lehetne. Az előterjesztés szerint Bernben egy nemzetközi irodát állítanának fel, a mely a bélyegeket előállítaná és a népesség arányában az egyes nemzetek között szétosztaná.

* **Nagyvárad város milleniumi képe megadótatva.** A város tanácsa tegnap délután tartott ülésében tárgyalta a mindenképp felettélemes fináncz azon intézkedését, mely szerint a milleniumi kép festésére Bihari Sándorral kötött szerződésből folyólag 75 frt illetéket vetett ki a városra; nehogy a kivetés jogerőre emelkedjék, a fizetési meghagyást a tisztii főügyésznek adta ki megfeleltetés végett; egyben pedig feliratot intézett a belügyminiszterhez, hogy ezen, az ő felhívása folytán a millenium emléke végett s kulturális célból festendő képre vonatkozó szerződés, — mely közköltő kivétele útján nyer kiegyenlítést, — illetékét a pénzügyminiszter által töröltesse.

* **Kivándorlás Amerikába.** A hamburgi főkonzul értesítette a törvényhatóságokat, hogy a folyó évi április hóban Hamburgon át kivándorolt 75 férfi és 64 nő; együtt 139 magyar alattvaló.

* **Térzene.** Tegnap délután a Schlauch-téren a 37. ezred zenekara térzenét tartott. A nagyszámu intelligens közönség, a műsor minden számát élvezettel hallgatta végig.

* **Kinevezés.** Szunyogh Péter alispán a vezetése alatt álló biharmegyei közkórházhoz *Darabant Elek* vármegyei I. osztályá irnokot s helyettes gondnokot gondnokká nevezte ki.

* **A diákok krózsusa.** A diákok Krózsusa kétségtelenül *Hobart S. Walter*, aki a *Harvard*-egyetemet látogatja az Egyesült-Államokban. A derék diák havi zsebpénze a 100,000 forintot haladja meg. Legalább nem kell tandíjmentességért folyamodnia.

* **Veszedelemes hely.** Nem hinné senki sem, hogy van városunknak egy üdülő helye, mely abban a hibában szenved, hogy alkalmas búvóhelye a város sipiseinek. Tegnap este egy *G. K.* nevezetű uri embert támadott meg egy bokorból kiugrott alacsony alak, de mivel látta és érezte, hogy megszólítására a nevezett ur bóttal felelt, ellillant az est homályában s most ismét felujtjuk azon régi óhajunkat, hogy: „*Lámpát, rendőrt a Schlauch-térnek.*”

* **Eljegyzés.** *Tóth Béla* építő iparos eljegyezte *Skraba Antal* rendőr őrmester szép és kedves leányát, *Cornéliát.*

* **Ki lesz az árvaházi gondnok?** A nagyváradi árvaháznál egy gondnoksági állás lévén betöltetlenül pályázatot hirdettek. A temérdek pályázó közül egyedül *Stettner Károly* jöhet komoly jelöltként számításba, ki úgy becsületessége mint szorgalma által előnyösen ismer a váradi közönség. A legnagyobb valószínűség szerint ő lesz kinevezve.

* **Nyári rovat.** A nyári hónapoknak rendezett állandó rovata a vizbefutlak krónikája tegnap ismét szaporodott kettővel. Az egyikről lapunk más helyén emlékszünk meg, a másik *Halász Lajos* 22 éves szücsesegéd esete, ki tegnap fürdés közben a Füzésen vízbe fult.

* **Pénzhamisítók nyomozása.** A fővárosi rendőrség s több vidéki hatóság hónapok óta erélyesen nyomoz egy pénzhamisító banda után amely egy idő óta valóságos elárasztja egyik-másik vidéket a hamis bankjegyekkel. A nyo-

mozás adatai nagyon valószínűvé teszik, hogy a pénzhamisító banda Tolnamegyében dolgozik. A hamis bankók ismertető jelei a következők: A hamis bankjegyek jobb oldalán a német szövegen fent a szalagban „*Zehn*” helyett egyszer „*Zenn*” van; a jobb oldali fej arczán az orrezipánál egy erős pont és végül a magyar szövegű oldalon a vörösen nyomtatott szám csak öt jegyű, míg a valódiakon hat jegyű. A tolnamegyei hatóságok most kettőzött erélylyel folytatják a nyomozást.

* **Meghívás.** A városi iparos tanoncz-iskolai bizottság tagjait, a városház tanácstermében f. évi augusztus 7-ik napján (szerdán) d. u. 4 órakor tartandó ülésre tisztelettel meghívom. Nváradon, 1895. július 30-án Ragány János, elnök.

* **A szolid „Lloyd kávéház”.** Az alig pár nap óta megnyitott „Lloyd kávéházban” tegnap éjjel a zárórán tul is hangosan muzsikáltak. A poszton álló rendőr feljelentése folytán megbírságotlák az „élelmes” kávéházast.

* **Ellopták a tehenét.** Szegény öreg aszszony tett jelentést tegnapelőtt a főszolgabíróhoz és sirva panasolta el, hogy tehenét Váradra akarta hajtani, de utközben fiával beértek egy utszéli csárdába, s amíg ők egy üveg szódavíz mellett hűsültek, addig valaki elkötötte a tehenet s eltűnt vele nyomtalanul s most keresik a tolvajt is; a — tehenet is.

* **Életmentő főszolgabíró.** A napokban majdnem életével fizette meg két gyermek a szabad folyóban való fürdést. A Szalárd község mellett folyó Berettyóba ugyanis *G. B.* és *B. L.* szalárdi lakosok 5—6 éves gyermekei fürödni mentek s mélyen találtak a parttól távozni. Már majdnem alámerültek, midőn épen a legvégső perczen érkezett oda *Weiterschütz János* szalárdi főszolgabíró s utánok ugorva, hóna alá kapta a két alélt gyermeket s partra hozva megmentette a biztos haláltól.

* **Ellopta az anyja ruháit.** *Bakos Lajosné* sz. *Fábián Sára*, özv. *Fábián Sándorné* leánya nem valami nagyon erkölcsös életet él. Nem dolgozik, hanem ennél sokkal kényelmesebb módon keresi kenyerét, egyszerűen követi a szarka példáját. Tegnap a saját édes anyja ruháira fájt még a foga s azokat ellopva beszőkött *Margittáról* Nagyváradra, itt azonban elfogták s most a rendőrségnél talált a forró kánikulai napok elől hűs menedéket.

* **Lopás a nagypiaczterén.** *Moskovics Emánuel*, nagypiaczteri házába, hol pálinkamérés van, ismeretlen tettesek a pincze vasrácsát felfeszítve behatoltak s a pinczéből a boltba mentek fel ahol a fiókból 10 frt aprópénzt elvittek. A *Wertheim* szekrényt is próbálták felfeszíteni, de ez nem sikerült. A teljesen zárt udvarba valószínűleg nappal hatoltak be s az udvarban elbujva várták meg az estét s az est beálltával a káros hálószobájából a *Wertheim-kassza* kulcsot kilopták, de mivel a főkulcsot nem találták meg, nem tudták a szekrényt kinyitni. Csodáljuk, hogy e zajjal járó feltörési kísérletet a rendőrök nem vették észre.

* **Árpád sírhelyének felfedezése.** *Petneházy Petényi Ottó* már évek óta foglalkozik régészeti kutatásokkal. Tanulmányainak és kutatásainak főczélja *Árpád fejedelem sírhelyének felfedezése* és e tárgyban már három tanulmányt tett közzé, a melyekben bizonyítja, hogy az első magyar fejedelem sírhelyét sikerült fölfedeznie. *Petényi* most nyújtotta be a kormányhoz és törvényhozáshoz ily című munkájának IV-ik szakaszát, melyben a XII-ik századtól egész a XVIII-ik század végéig, tehát 600 éven át terjedő, mindazon eddig ismeretes történeti okmányokat hiteles szövegükben közzéteszi és fejtegeti, mely okmányok az *Árpád sírhantja* mellé

Szent István király által 1012-ben épített legelső magyar keresztény templomra, az Alba Ecclesiára vonatkoznak. Ez okmányok közül itt a szerző hivatkozik Thaly Kálmán és ifj. gróf Nádasdy Ferencnek 1860-ban összegyűjtött okmányaira, a legnevezetesebbek: Anonymus, III-ik Béla király, Nagy Lajos király, Cillej Borbála királyné és férje Zsigmond király, V-ik László király, Corvin Mátyás király, II-ik Lajos király, a székesfehérvári sematizmus, Perényi Imre nádor, Oláh Miklós, Rasid török történetíró, Bél Mátyás, Marsilius, Katona és Timon iratai, melyekből teljesen egybehangzólag és hitelt érdemlően kimutatja, hogy az Árpád sirja mellé épített Alba Ecclesia az Ó-Buda fölötti római Aquaeductus nagy forrásának tövében ugyanazon a helyen állott, melyen a jelenleg az ugynevezett »Aquincumi római fürdő« nagy vendéglője áll. Ezt a vendéglőt néhány évvel ezelőtt a régi lőpormalomnak fő falaiból alakították át, a mely lőpormalomról Petényi hiteles történeti adatokkal bebizonyítja, hogy az 1686-ban Budavárának ostroma alkalmával: az Aquaeductus vizesése mellett álló »Alba Ecclesiának« romfalaiból rögtönzötten, Miksa bajor választófejedelem Pyrotechnikusa: Péter Rafael Gábor által. Petényi azt javasolja emlékiratában, hogy a honalapítás ezredéves ünnepén, a Szent István által épített legelső magyar keresztény templom a 350 év előtt elpusztult s most felfedezett »Alba Ecclesia« újra feltámasztassék s annak alapköve, valamint az előtte felállítandó Árpád-emléknek alapköve a jövő évi millenium alkalmával ünnepélyesen letessék. Ugy halljuk, hogy a kormány ezen emlékiratot az ezredéves ünnep országos bizottsága elé fogja terjeszteni.

* **Előkészületek a kiállításra.** Gyuláról jelenti levelezőnk a következőket: A vármegye nagybirtokosai, egyesületei igen szép kiállításokkal fognak részt venni a millenáris kiállításban. A gazdasági egyesület 300 edényben állítja ki a megye mezőgazdasági termékeit, a vármegye Békésmegyei ló és szarvasmarha anyagának kiállítására kollektív ló és szarvasmarha kiállításban vesz részt, ugyancsak be fogja mutatni szép és teljes gyűjteményben Magyarország faunáját. Az Almásy, Wenckheim grófi családoknak külön kollektíójuk lesz, míg Békésmegye háziiparának bemutatására és vásárcsarnok fenntartására a millenáris bizottság Bartók Lászlónéval kötött egyezséget, itt a csabai, tótkomlói tót nép, a kétegyházi oláh, a sárrethi házi szövőipart mutatják be.

* **Elveszett arany karperecz.** A kishidtól, Déri János üvegkereskedésig egy arany karperecz elveszett. A megtaláló a rendőrségnél illő jutalomban részesül.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 8-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: *Milton*. Angyal Ilka jutalomjátéka.

Péntek: *Kornevillei harangok*. Vukovich Aranka vendégfellépése.

Sombat: *Bajazzók*. Strakosch Febea kisasszony vendégfellépése. Ezzel; *Nögyűtölő*.

Vasárnap d. u.: *Tiszteletes ur kerserei*. — Este: *Szókimondó asszvnyság*.

A bányamester.

— Julius 31. —

Zellernek különféle motívumokból ügyesen összeállított operettejét adták tegnap a színházban. A szereplők jó kedvvel és nagyobb közönségre méltó buzgalommal játszottak és énekeltek, a közönség pedig jól mulatott és sokat tapsolt nekik.

Réthy Laura és Sugár Aranka hangjuknál voltak és énekszámukat kellemmel énekeltek.

Föriss Pista, Tolnainé és Hunyadi felülmúlták egymást mókában, nótában és játékban.

A kar egy szorgalmas, kellemes megjelenésű tagjáról Szabó Lászlóné kell megemlékeznünk, akinek discret játékát rég figyelemmel kísérjük, s kinek mint kivettük szép csengésű hangja is van. Valósággal lelke a karnak és nem nagyon sajnálnánk, ha onnan kivennék és egyelőre kisebb önálló szerepekben alkalmaznák.

Angyal Ilka.

Mióta Araddal tartjuk a színészövetséget, drámai hősnő tekintetében a szintársulat kívánni valót a legkényesebb izlésűek részéről sem hagyott fen. Mint kész színésznő mutatta be magát a váradi közönségnek szerényen, mondhatni igénytelenül úgy, hogy eleinte csodálkozott a közönség azon, vajjon honnan szerezte azt a routint, amelylyel nehéz szerepeit elfogadhatóan játszotta meg. — Szemünk előtt fejlődött ki fejlődésre képes tehetsége, rokonszenves, mély felfogásu alakításánál rohamosan nyerte meg a közönséget, mely őt megszerette és nem egyszer adta tetszésének kiváló bizonyítékait. Rá illenek a költőnek következő szavai:

»A talentum csendben fejlődik s képezi magát.«

Az ő alakításából ismerjük azokat a kiváló szerepeket, melyekben sok igazság, még több költőiség és életbölcesség nyilvánul. Virtuozitással játszik az érzelmek skáláján, művészetrel és kitartással hat azokra, kik barátjai a nagy eszmék és társadalmi problémák interpretálóinak. Örvendünk rajta, hogy ez alkalommal, mindazt a jót és szépet elmondhatuk róla, melyet alakításaiból inpressióként nyertünk. Maga a darab a koszos költő egyik kiváló alkotása s gyönyörű színezetével és poetikus részleteivel egyetlen, mely a műsorról soha nem fog letűnni.

A közönség, melyet nem lehet izlésében megtéveszteni a mai jutalomjátékon bizonyára megadja kedvencének azt az elismerést, mely e törekvő és különösen kitartó művésznőnek buzdításul fog szolgálni; a telt házat.

Mi is azt hisszük, hogy a tehetség fejlődéséhez nem csak csend, hanem sok, nagyon sok — taps is kell.

REGENY-CSARNOK.

Válás után.

Elbeszélés.

5

Irta: Horvát (Horovitz) Lipót.

És kihitta Csereit.

De nem akart meggyalázva állni ellenfelével szemben a küzdőterén, ah és tán meggyalázva hullni a sirba — Cserey még minden ellenfelével így végzett.

Másnap estére volt kitéve a párbaj.

Az éjjeli vonattal felment Pestre — keresni az apját.

Csüggedten jött hajnalban haza.

Az öreg Dernay József megölelte, zokogva szoritotta keblére.

»Oh hogy remegtem én ettől a percztől — mondá — hisz e percztől való remegésöntötte az egyetlen örömsöppet örömömbé, mim te voltál egész életemben!

— És megcsókolta fia kezét és zokogva kérte:

»Bocsásd meg ezt az egy szent hazugságot; nem vagy fiam, lelelez vagy!«

»Áldva légy apám! — hanem hát így — meghalt a fiad!«

»Nem úgy — halj meg, ha kell — de

esküdj meg, hogy csak akkor, ha csakugyan nincs neved, azonkívül, min én vettelek meg magamnak. Nézd ez a te örökséged, mit a lelelezházban adtak veled — keresd a neved!«

És átadott egy czédulát, miről Károly e szavakat olvasta le mohón.

E fiúnak van neve és van 20 ezer forintja a hazai takarékpénztárban, de mindkettő csak akkor az övé, ha apja nevezi meg igazi nevével. Ha legvégsőbb szüksége lesz mindkettőre, mutassa ez iratot X... város plébánosának N...-nek. Csak az segítheti keresni apját.

Mégis van remény.

De hát ma este van a párbaj Néhány óra — s ő már halott lesz tán.

Mindegy — ha halva is — neki név kell, tiszta, nem fattyu név!

És elment a plébánoshoz.

»Lelki atyám a jó Istenre! — ösmeri ez irást?«

»En irtam! — — szolt az agg plébános.

»Ugy hát ön tudja ki vagyok — mondja meg nevémet, — ki az atyám?«

»Hát nincs önnek becsületes neve! Oh ne dobja ezt el magától, szebb az, jobb az minden névnel, melyet én adhatnék Önnek, ne dobja el, tartsa meg!«

»Nem lehet, nem enyém már — ellopta tőlem egy hitvány tolvaj, kinek leggyalázatosabb, de nem első rabló kalandja ez. Lelelezházi fattyunak nevezett s én e szót kardommal akarom undok szívébe visszavágni.

»Tehát párbaj!«

»Melyből vagy tiszta névvel kerülök ki győztesen, s akkor örökre meghal a rágalom a rágalmazóval együtt, vagy elesem — s velem bukik sirba gyalázatom.«

»Ne áltassa magát. — Hát ellenfelének vére visszaadhatja Önnek tiszta nevével! — sőt nem fogja e minden kifolyó csepje egy-egy új viharját a rágalomnak feléleszteni, mely éjnek álmaiba is bekiáltja e szót: Megöltél, de fattyu maradtál! És ha ön hal meg, nem fogja sirja fölött a közvélemény megmérgezett szele a lapok hasábjain széjjel zugni a világnak: Meghalt a fattyu! Oh álljon el a párbajtól. Azért, hogy lelelez, senki sem sütheti Önre a fattyu bélyegét, — s én odamegyek Önre a büntető bírósághoz s szemébe mondom a rágalmazónak, hogy hazudott.«

»Oh ön tudja ki vagyok, Ön tudja igazi nevémet, minden szava elárulja, hogy tudja és hallgat; — — — nevémet, — — — az égre nevémet!«

»En csak anyját nevezhetem meg s az önnek nevet nem adhat — apját, mint ez iratban látja — csak ő maga nevezheti meg.«

»Fattyu vagyok — mégis csak — fattyu hát!«

»Esküszöm, hogy nem az! álljon el a párbajtól s én az esküt a bírósághoz ismétlem, de többet csak az mondhat, ki Önnek nevet adhat; — a gyóntató atya, én nem szólhatok.

»Ugy hát elvesztem — Isten önnel!«

»Ne még! — mondja meg, ki az ellenfele? és én térdem állva fogom kérni, hogy vonja vissza rágalmát s ha nem teszi, törvény elé állítom én!«

»Cserey Viktor...«

»Cserey — — nagy Isten! — ah így hát esküszöm e párbaj nem fog megtörténni. Egy óra múlva jöjjön Csereyhez, s ha addig a párbajt meg nem akadályozom meg mondom nevével én.«

Pár percz múlva az agg plébános Cserey Gábor szobájában volt.

»Uram, egy gyónás titkát fedezem fel. Megtehetem pápi esküm megtörése nélkül. A gyónó felhatalmazott, hogy a legvégsőbb szükségben áruljam el — önnek.«

»Ah hát ismét az öngyilkos! — és össze-rezzent egy pillanatra ismét Cserey.«

Hanem a másik pillanatban az ő szokott szenttelen merev arc kifejezésével mondá:

»És miközöm nekem gyónójának titkához?!«

»Azt ön fogja megmondani nekem — ha van-e hozzá köze. — Huszonhat év előtt egy haldokló asszonyhoz hívtak a város egy távoli zugában, egy rozszant viskóba.

(Vége köv.)

T Á V I R A T O K.

A néppárt ellen.

Budapest, július 31. (Saját tud. táv.) Napok óta feltűnik, hogy az Egyetértés állandóan foglalkozik a néppárt ügyeivel, míg a kormány lapjai a támadásokat egyelőre megszüntették. Politikai körökben meg vannak arról győződve, hogy ez a legujabb taktika kifolyása annak a megegyezésnek, a mely a kormány és a Juszth-Eötvös párt között a néppárt ellen létre jött. Hire jár, hogy a néppárt ellen valóságos szervezett akciózt indít a kormánypárt és az Eötvös párt sajtója s ennek az első jelei már mutatkoznak.

A nemzetiségi kongresszus.

Budapest, július 31. (Saját tud. táv.) A belügyminiszteriumban még nem foglalkoznak a nemzetiségi kongresszussal, mert az sem a kormánynál, sem a főkapitányságnál bejelentve nincs. Egyelőre az sem tudható, hogy engedélyezik-e a kongresszust, vagy pedig azt betiltják, mert az a bejelentéstől és egyéb intézkedésektől függ. Hire jár, hogy a kongresszuson a nemzetiségek állandó komitét akarnak szervezni, a mely vezesse az akciózt. A kormány azt a bizottságot semmi áron sem akarja megengedni, s azonnal megszüntetné annak funkcióját.

A román királyi pár Ischlben.

Budapest, július 31. (Saját tud. táv.) Mint Ischlből jelentik, Károly román király és Erzsébet román királyné, aug. 5-ikének reggelén fognak Ischlbe érkezni, ott időző királyi családunk látogatására. A román felséges pár három napig fog ott maradni és ez időre több kirándulás van tervbe véve.

A Vásonkeőy bünper.

Budapest, július 31. (Saját tud. táv.) A budapesti törvényszék, Brunckaláné és társainak ismeretes okirathamisítási ügyében helyt adott a perujításnak és a büntetés végrehajtását felfüggesztette és Spiegelt, a ki a büntetését már megkezdte, azonnal szabadlábra helyezték. A törvényszéknek ebben az intézkedésében a kir. ügyészség megnyugodott. Vásonkeőy özvegye, szül. Eberling Amália, Polonyi Géza ügyvéde által felebbezést nyújtott be. Ezzel a felebbezéssel ma foglalkozott a kir. tábla szüneti tanácsa Vértessy elnökle alatt és Kabos János előadása mellett. A tábla a felebbezést visszautasította és helybenhagyta a törvényszék intézkedését.

Sztambulov gyilkosai.

Budapest, július 31. (Saját tud. táv.) Szófiából táviratozzák a »Frankfurter Zeitung«-nak: A vizsgálóbíró meg van róla győződve, hogy Sztambulov három gyilkosa közül kettő azonos azokkal, a kiket letartóztatott. Gyorgyev, a kit már régebben letartóztattak, nemrégiben fenyegető levelet intézett Sztambulovhoz. Egy másik letartóztatott ember pontosan bejelentette Sztambulovnak a merénylet napját. Halev,

a főtettes, a kit Sztambulov is gyilkosainak egyike gyanánt nevezett meg, még eddig nem volt letartóztatható.

Ujabb földrendések.

Budapest, jul. 31. (Saját tud. táv.) Mint Firenzéből táviratozzák, tegnap reggel ott könnyebb földindulást éreztek. A szomszédos és gyakrabbi földrendések által sujtott vidéken már hevesebbek voltak a lökések, melyeket földalatti zugás előzött meg. A lakosok nagyon nyugtalanok. Dél felé Camachióban lehetett két könnyebb lökést érezni, melyek felriasztották a lakosságot, bár néhány bedölt kéményen kívül egyéb kár és baj nem esett.

Bulgária és Oroszország.

London, jul. 31. (Saját tud. távirata.) A »Daily Telegraph« szófiái távirata szerint ok van arra a felfézésre, hogy nem-sokára új éra fog beállni a Bulgária és Oroszország közti viszonyban és pedig egy nem formális diplomáciai ügyvivőnek Szófiába való kinevezése által. A »Daily Telegraph« konstantinápolyi távirata megerősíti ezt a hirt és hozzáteszi, hogy egy magas állású görög államférfiutól nyert értesülése szerint Bulgária rövid idő múlva Oroszország uttörője lesz a Balkánon.

K ü l ö n f é l é k.

Magyar írók segélyegylete. A magyar írók segélyegyletének alaptökeje ez év első felében a következő új alapítványokkal gyarapodott néhai özv. Hanvay Miklósné hagyománya 200 forint; néhai Machlup Adolfé 300 forint; a pesti hazai takarékpénztártól 400 forint; néhai Láng Nándortól (Kassa) 200 forint; Szücs Mihály (kászfényszaru) 200 forint, összesen 1300 forint. — Segélyadományokat küldtek: a közoktatásminiszter az országgyűlési javadalmaszából 1500 forintot, Dobsa Lajos 33 forint 90 krt., a szabolicsmezei takarékpénztár 20 forintot, a nyiregyházi takarékpénztár 10 forintot, Jókai Mór (kijelölt czélra) 50 forintot, néhai Balajthy Dénes hagyatékából 11 forintot, összesen 1624 frt 90 krt. — Az egylet a múlt évben a következő segélyeket nyújtotta: rendest 57 félnek 5420 forint erejéig, rendkívüli 16 félnek 530 frtot, két temetés költségeire 95 frtot, összesen 6045 frtot.

Fehér és fekete farkasok. A Hazai és külföldi Tudósítások 1823-iki évfolyamából az eredeti helyesírással, szöszertint közöljük az alább következő hirt, illusztrálásul annak, milyen lelkiismeretesen dolgozták ki akkor még a híreket is, s hogy mekkorát haladt azóta a zsurnalisztika. A kérdéses hír szövege a következő: Erdélyből Nemes Torda Vármegyében már 1821-ben két különös fajta farkasokat vettek észre, melyek közül egyik tsupa fekete, a másik tsupa fehér volt. 1822-ben a feketét agyon lőtték, de hihető, hogy ezen farkasoknak kölykei közül kettő megfogattatott és Mélt. Gróf Betlehem József udvarában tartatnak, melyek közül a nyőstény egészen fekete, de oly vad, hogy nem roménylik, hiszen tsak anyira is meg lehessen szelidíteni, mint a közönséges farkas kölykeket. De, noha, a mint említettük, egy fekete farkast agyon lőttek, még most is látnak egy fekete, és egy fehér farkast kóborolni. Ezek honnan szakadhatnak ide, azt nem tudhatni, de az bizonyos, hogy az előtt efféle farkasok Erdélyben nem láttattak: sőt Kant is az ő Physica-Geographiájában, tsak egy ily fekete farkasról tészon emlékeztet, és azt Szittyai farkasnak nevezi.

Faure elnök és a szentelt víz. Mult hó 24-én Carnot halálának évfordulóján megtörtént, hogy Faure francia köztársasági elnök elfogadta a neki nyújtott szentelt vizet és azzal keresztet

vetett magára. Franciaországban, a mely már a mult század végén az ugynevezett nagy forradalom s a csöcselék uralma alatt eltörölte az összes létező vallásokat és az ész vallását emelte ezek helyébe, ez nem kis jelentőségű dolog. A köztársaság fejei aggódó gondossággal kerülték el mindenkor, hogy a létező vallások szertartásaiban részt vegyenek. (Mert a szabadság szent eszméjét hirdető liberálisok nem hagyták volna azt szó nélkül.) Grévy, a furfangos fiskális, azokra a szertartásokra, a mikor az országból kinevezett bibornokoknak a süveget át kellett adnia, az Elysée egyik szobáját alakította át kápolnává. Carnot örökölte a kápolnát és megengedte, hogy ünnepélyes alkalmakkor miséket tartsanak benne; ő maga azonban passzív módon viselkedett minden vallással szemben. Casimir Périer nagyon rövid ideig maradt az Elyséeben ahhoz, hogy vallásos érzelmeket lett volna alkalma tanusítani. Faurenak abban a tényében, hogy a nyilvánosság előtt keresztet vetett magára, a Figaró határozottan bátorságot lát és kijelenti, hogy bár az u. n. radikálisok kárhözhatni fogják ugyan, de minden jó érzésű ember helyeselni fogja ezt a tettet.

A katechéta magyarázat végeztével: Látjátok gyermekek, ebből megtanulhatjátok, hogy ha az életben minden botlástól mentek akartok maradni, csak tekintetek az égre, a hol a ti jó mennyei atyátok s őrző angyalaitok lakik. . . . A kis Pistikának a figyelmét (a ki talán az előzőkre épen nem figyelt) valahogy ez nagyon megragadta, s mikor egy alkalommal a mamájával megy az uton, addig néz-néz felfelé az égre, míg egyszer felbukik. »Ugy-e haszontalan gyerek — támad rá édes anyja — mondtam, hogy egyszer elesel; mért nem nézel a lábad alá.« »Hisz a tiszteletelő ur azt mondta, hogyha nem akarunk elbukni, hát az égre nézzünk.« mentegeti magát siránkozva a kis Pista.

»Ugyan instállom alázattal, hány percz mulva indul a vonat?« Kérde a falusi atyafi a fővárosi uracsot. »Siessen atyafi, mert öt percz mulva már indul; (megnézi óráját) többet mondok, már csak két percz van! No ezzel ugyan többet mondtál — mormogá indignálódva magában az öreg.

Falusiasan. Jaj szomszédasszony, ugyan mit csináljak, tanácsoljon, a fiam lenyelt egy négykrajczáros. Ugyan, már szomszédasszony is úgy megijed, mintha legalább is egy hatost nyelt volna le az a kölyök.

K ö z g a z d a s á g.

A mezőgazdasági statisztikai összeírás

— A végrehajtási utasítás. —

A földmivelési miniszter az 1895. évi VIII. tez. alapján végrehajtandó gazdaság-statisztikai felvétel előmunkálatait megkezdte az utasítás kibocsátásával, melynek alapján az összeírás nov. 20. és 30. napjai között történik meg.

Az utasítás szerint a felvétel a törvényhatóság első tisztviselőjének felügyelete alatt részint számláló ügynökök útján, részint e célra szervezett megyei, járási és községi (városi) bizottságok közreműködésével történik.

Négyféle mintát alkalmaz a miniszter a felvételre: s ezek a következők:

Kérdőív az egyes gazdaságokról és a gazdasággal nem bíró állattulajdonosok állatállományáról.

Gyűjtő-lajstrom az egyes gazdaságokról és állattulajdonosokról kitöltött kérdőívek főeredményeinek közlésénként való összesítésére.

Kérdőív a község (város) gazdasági viszonyairól.

Járási (városi) kérdőív a velőmag szükségletéről, a mezőgazdasági termények és állatok átlagos sulyáról és értékéről, továbbá a járás (város) általános gazdasági viszonyairól.

Az egyes gazdaságokra és a gazdasággal nem bíró állattulajdonosokra vonatkozó kérdőíveket, továbbá az ezek főadatainak összesítésére szolgáló gyűjtő-lajstromokat számláló ügynökök töltik ki, ezen kérdőívek felülvizsgálatát az összeíró-bizottság testületileg végzi.

Értelmes gazdák és állattulajdonosok a saját gazdaságukról, illetőleg állatállományukról a kérdőívet maguk is kitölthetik.

A vetőmagszükségletre és a járás (város) egyéb általános gazdasági viszonyaira vonatkozó kérdőívet a járási (városi) mezőgazdasági bizottság tölti ki s a törvényhatósági összeíró-bizottság vizsgálja felül.

A felvétel céljából szervezendő törvényhatósági összeíró-bizottság elnöke a törvényhatóság első tisztviselője; hivatalból tagjai a közigazgatási előadó, az állami és törvényhatósági állatorvosok, továbbá a mezőgazdasági bizottság összes tagjai, végre megyei törvényhatóságokban a járások és a r. tanácsú városok első tisztviselői és a járási és r. t. városi mezőgazdasági bizottságok által kiküldött egy-egy tag.

Az ekként megalakult törvényhatósági összeíró bizottságot a törvényhatóság első tisztviselője kiegészíti annyi, általa kinevezendő taggal, a mennyivel annak kiegészítését az ügy érdekében szükségesnek látja.

A törvényhatóság területén létező gazdasági egyesület vagy egyesületek elnökei és titkárai a bizottságba a törvényhatóság első tisztviselője által okvetlenül meghívandók.

Mint járási összeíró bizottság az 1894. XII. t.-cikk alapján szervezett mezőgazdasági bizottság működik.

A járás (r. t. város) területén létező gazdasági egyesület vagy egyesületek elnökei és titkárai azonban, valamint a gazdasági tudósítók is, ha különben nem volnának is tagjai a mezőgazdasági bizottságnak, okvetlenül meghívandók.

A járási főszolgabíró a bizottság megalakulásáról úgy a társelnöknek, mint az összes tagoknak névszerinti megemlékezésével, haladéktalanul jelentést tesz a törvényhatóság első tisztviselőjéhez.

A községi, illetőleg körjegyzőségi bizottságok elnökeit és tagjait a járási főszolgabíró, mint a járási mezőgazdasági bizottság elnöke, elnöktársával egyetértéssel nevezi ki. A kinevezést mindenki elfogadni tartozik.

A rendelet további intézkedései vonatkoznak a számláló kerületek megalakítására és a számláló ügynökök kinevezésére. E szerint számláló ügynökök gyanánt csupán oly egyének alkalmazhatók, akik a magyar nyelvet bírják, minthogy a felvételre szolgáló összes nyomtatványok csak magyar nyelven vannak szerkesztve. Szükséges azonban, hogy az ügynökök az illető számláló kerületben használatos egyéb nyelveket is értsék, hogy a magyarul nem tudó gazdákhöz és állattulajdonosokhoz a felvételi ivekben foglalt kérdéseket saját nyelvükön intézhessék, minek megkönnyítése végett az ügynökök a felvételi ivekből és a hozzájuk tartozó utasításokból egy-egy az országban használatos valamennyi nyelvre kiterjedő fordítással láttatnak el.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 30.

Budapest, július 30. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, — a vételkedv mérsékelt volt és szilárd irányzat mellett 18.000 q. hazai búzát 2 $\frac{1}{2}$ —5 magasabb áron vásároltak.

Idegen búzában nem volt forgalom. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.45—5.50 $\frac{1}{2}$ frton Budapesten. Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli. Árpa irányzata megszilárdult. Elkelt 7 $\frac{1}{2}$ —8 frton. Zab irányzata valamivel szilárdabb. Elkelt 6.80—6.65 forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a		100 kgr. ára		100 kgr. ára			
F A J	Mínős. súly hektol.	frttól	frtíg	Mínős. súly hektol.	frttól	frtíg	
Bánsági	uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
»	uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
»	uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Tiszavidéki	uj	78	6.75	6.80	79	6.80	7.00
»	uj	80	6.85	6.90	81	6.90	7.10
»	uj	82	6.95	7.00	—	—	—
Pestvidéki	uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
»	uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
»	uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Fejérmegyei	uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
»	uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
»	uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Bácskai	uj	78	6.80	6.85	79	6.85	7.05
»	uj	80	6.90	6.95	81	6.95	7.15
»	uj	82	7.00	7.05	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 2 $\frac{1}{2}$ centt. áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborús hírekre 3—4 krral javultak. Később azonban 2—3 krral visszaestek.

Előfordult kötések: buza őszre 6.51—6.54 frt rozs őszre 5.56—5.58 frt, tengeri július—augusztusra 5.96—5.98 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 6.—6.09 frt, zab őszre 5.72—5.81 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 9.52—9.57 forinton.

Záratkör maradt: buza őszre 6.52—6.53 forinton, rozs őszre 5.58—5.59 frton, tengeri júliusra—aug.—ra 6.—6.01 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 6.—6.01 frton, zab őszre 5.72—5.73 frton, káposzta-repeze augusztusra—szeptemberre 9.50—9.50 forinton.

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 31-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	123.50
Magyar koronajáradék	—	—	—	99.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	125.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	103.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	122.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	146.25
Oszták járadék papírban	—	—	—	100.75
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	101.—
Oszták járadék aranyban	—	—	—	123.50
Oszták korona járadék	—	—	—	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—
Oszták-magyar bankrészvény	—	—	—	1080.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	492.50
Oszták hitelintézet részvény	—	—	—	404.50
Oszták-magyar államvasúti részvény	—	—	—	433.25
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	960.—
Német birodalmi márka	—	—	—	59.35
London vista	—	—	—	121.35
Paris vista	—	—	—	48.05
20 márkás arany	—	—	—	11.87

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 90. sz. V. Kis bérlet 10. sz.

Páros. Páros.

Csütörtökön, 1895. július 1-én.

Angyal Ika jutalomjátéka:

MILTON.

Jókai Mór drámája.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Pénteken, augusztus hó 2-án bérletfolyamban H. Vukovits Aranka vendégfelépésével;

A KORNEVILLEI HARANGOK.

Nagy operette.

Kiadó lakások.

A Felső-Pecze-utczán

az ujonnan épült

IPARTESTÜLETI MENHÁZNÁL

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi november hó 1-ére

kiadók.

Értekezhetni az ipartestület hivatalában, Kert-utca, volt Bucsányi-féle ház. 1—0

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes ásványvizet képezni sem lehet.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a mellyel tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képezni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: „... a bodoki Matild-forrás“ vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbónát- szénsavtartalmú jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radeini, preblai, bilini kron-dorfi, luh Margit stb.) vizek. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild viz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a Matild viz igazán pompás ital.

Arjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik.

Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár Wurst József fűszer- és csemege kereskedése; kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és vezetésebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 175 21—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmege) Bodok (Háromszékmege.)

Kiadó lakások.

Az Apáca-utca 3-ik számú bérházban

(ahol a TISZANTUL szerkesztősége és kiadó-hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére

180 20—0 kiadók.

Értekezhetni Dr. SCHWEIGER EDE

ügyvédnél Apáca-utca 383—18. szám.

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

N A G Y V Á R A D O N .

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. Áll 3 osztályból. Nyilvánossági és egy évi önkéntességi joggal felruházva.

A nagyváradon kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatánál helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 9—15

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.